

فتانه هرانده

روشن گشتاسی

در مدرسه‌ی «گیو»

آراییان یکتاپرست

کبری محمودی

که از هموطنان زرتشتی‌مان بیشتر بدانید؛ به خصوص قشر دانش‌آموز دبستانی و آموزگاران آن‌ها. این بار به مدرسه‌ی دخترانه‌ی «گیو» در یکی از فرعی‌های خیابان انقلاب تهران رفته‌ایم. گیو همان مدرسه‌ای است که ارباب رستم گیو، رئیس انجمن زرتشتیان در سال ۱۳۲۷ بنای آن را تجدید کرد و دبستانی نوبنیاد ساخت.

وقتی از مدیر دبستان درباره‌ی جمعیت زرتشتی‌شان پرسیدیم، متوجه شدیم: «نصف دانش‌آموزان این مدرسه زرتشتی و نصف دیگر مسلمان هستند. مدرسه گنجایش ۶۰۰ تا ۷۰۰ دانش‌آموز را دارد، اما در حال حاضر دانش‌آموزان ۱۸۰ نفر هستند. از هر کلاس یک‌پایه و در هر پایه حدود ۳۰ دانش‌آموز. کادر مدرسه هم همگی مسلمان هستند، به جز یک معلم که معلم دینی بچه‌های زرتشتی است.»

را به یکتاپرستی و پرستش خداوند یگانه فراخواند و خدایان چندگانه را دروغین دانست. او مردم را به کار و سازندگی، مانند کشاورزی و دامداری، و دوری از جنگ و ستیز تشویق کرد. اکنون، پیروان او «زرتشتی» خوانده می‌شوند و جمعیت آنان در ایران، طبق آمار سال ۱۳۹۵ شمسی، در حدود ۲۵۷۱ نفر بوده است. از این تعداد، به ترتیب در بیزد، تهران و کرمان جمعیت بیشتری ساکن هستند و گروه‌های اندکی نیز در دیگر شهرها مثل اصفهان و شیراز پراکنده‌اند. شاید برای شما نیز جالب باشد

اشاره

اشو زرتشت، پیامبر ایران باستان، حدود ۱۷۶۸ پیش از میلاد، در شرق ایران قدیم زاده شد. در ۳۰ سالگی، در جایگاه پیام‌آور دین مزدیسنا یا زرتشت، آموزش به مردمان را آغاز کرد. آموزش‌های او در کتاب «گات‌ها» یا «گاهان» آمده است. او سروده‌ی خود را «مانتره» می‌نامد. گات‌ها بخشی از کتاب یسنا، یکی از پنج فصل اول اوستا و در حال حاضر کتاب آسمانی دین زرتشتی است. اوستا به عنوان مجموعه نوشته‌های آیینی و تاریخی فرهنگ زرتشتی نیز شناخته می‌شود. زرتشت مردمان

وضعیت تحصیلی دانشآموزان زرتشتی

خانم فتنه هرانده، مدیر وقت مدرسه، از بچه‌های زرتشتی و همت آنان در درس خواندن تعریف می‌کند. او با گواه قرار دادن سابقه‌ی حدود هفت هشت ساله‌ی خود در تدریس علوم دوره‌ی راهنمایی به بچه‌های زرتشتی، توضیح داد: «بچه‌های زرتشتی بسیار درس خوان هستند و رقابت درسی بین آن‌ها زیاد است. خانواده‌ها خود تحصیل کرده‌اند و به تحصیل و موفقیت بچه‌هاشان اهمیت بسیار می‌دهند. بسیاری از دانشآموزان گذشته‌ی من دانشجویان فعلی دانشگاه امیرکبیرند.»

«انجمن زرتشتیان، به مسئولیت و هزینه‌ی خود، برای آن‌ها سرویس رفت و آمد مهیا کرده است و اولیا و بچه‌ها از این لحاظ مشکلی ندارند. اولویت ثبت‌نام در مدرسه هم با بچه‌های زرتشتی است؛ با هر سطح تحصیلی و از هر جایی تهران. از بقیه‌ی ظرفیت مدرسه هم برای پذیرش دانشآموزان مسلمان محدوده‌ی مدرسه استفاده می‌شود. البته دانشآموزان زرتشتی ساکن تهران فقط این تعداد نیستند. برخی از آنان، به خصوص به علت دوری مسیر، ترجیح می‌دهند در مدارس محدوده‌ی سکونت خود ثبت‌نام کنند.»

از ایشان پرسیدم: «در شرایطی که مدرسه هر دو گروه دانشآموزان مسلمان و زرتشتی را در خود پذیرفته است، شما در انتقال میراث فرهنگ دینی به دانشآموزان به چه صورت عمل می‌کنید؟»

- ما در مدرسه آینه‌ای هر دو دین را داریم. از صحنه‌گاه که شروع کنیم، هم قرآن در آن خوانده می‌شود و هم گاتا و اوسنا. از همان مهرماه و آغاز سال، آن‌ها جشن مهرگان دارند و ما هم جشن‌های اسلامی و ملی و همه‌ی بچه‌ها مجازند در همه‌ی جشن‌ها شرکت کنند.

- با این اوصاف، کلاس‌های دینی بچه‌ها به چه ترتیبی برگزار می‌شوند؟

- در زنگ‌های دینی، دانشآموزان زرتشتی همراه معلم دینی‌شان به کلاس خود می‌روند. آن‌ها به جای کتاب قرآن، اوستا و به جای درس دینی، کتاب دین آموز را می‌خوانند. البته ما معمولاً دنی‌شیوه زرتشتی را می‌اعتقاد بچه‌ها نداشته‌ایم. حتی گاهی تا پایه‌های پنجم و ششم هم متوجه زرتشتی یا مسلمان بودن بچه‌ها نمی‌شویم؛ زرتشتی‌ها به آیین خود بسیار پایبند هستند و آن را پاس می‌دارند.

علم زرتشتی مدرسه

تنها معلم زرتشتی مدرسه، معلم دینی است. خانم گشتاستابی از سال ۱۳۷۱، یعنی از شروع کار آموزشی، در این مدرسه بوده است. لیسانس مددکاری دارد و آن را در کار با دانشآموزان مدرسه بسیار مؤثر می‌داند. وقتی از ایشان درباره‌ی تفاوت‌های دانشآموزان مسلمان و زرتشتی پرسیدم، به تیکی پاسخ داد: «در درجه‌ی اول همگی انسان هستیم و در مرحله‌ی بعد، هر گروه از بچه‌های دین و آیین خود را دارند. مراسم مذهبی و جشن‌های مدرسه، برای مسلمانان و زرتشتیان جداگانه برگزار می‌شوند و مشکلی در این باره نداریم. نه تنها ما، بلکه دانشآموزان نیز با هم مشکلی ندارند و دو گروه در کنار هم بزرگ می‌شوند. دانشآموزان ما حتی در بزرگ‌سالی هم روابط دوستانه‌ی خود را حفظ می‌کنند.»

البای زرتشتی

از خانم گشتاستابی خواستیم درباره‌ی نحوه‌ی آموزش خط و الگای زرتشتی هم توضیحی بدهد. البته با این توضیح که ما می‌دانیم، خط اöstتایی، مانند خط پهلوی و آرامی، از راست به چپ نوشته می‌شود و حرف‌های هم چسبیده نیستند.

۱-لحظه‌ی ورود مهمانان و پذیرایی با نقل و گلاب و آینه در جشن سَدَه

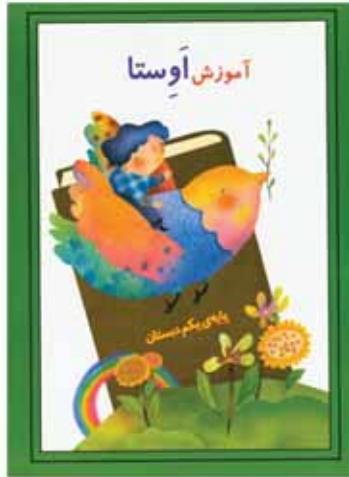
۲-روشن کردن شمع برای خواندن آوَستا به همراهی موبد

۳-اوَستاخوانی دانشآموزان همراه با موبدان

۴-آتش‌افروزی دانشآموزان و موبدان

- گاهی دانشآموزان ما درباره‌ی این موضوع از ما پرسش‌هایی می‌کنند. معنعه که امروزه همه‌ی دانشآموزان دختر به سر می‌کنند، همان «مکنا» است که از معنعه کمی کوچک‌تر است. در واقع، در گذشته‌ها شال بزرگی می‌بستند که سر، سینه و شکم، و از پشت هم بخش زیادی از بدن را می‌پوشانده است. امروز هم در مراسم مذهبی بچه‌ها از چنین شالی استفاده می‌کنند. شلوارکی کوتاه نیز زیر دامن می‌پوشیدند و کاملاً پوشیده بودند. در واقع ما همیشه حجاب داشته‌ایم.

جالب است بدانیم

خانم گشتاسبی درباره‌ی شاهنامه‌خوانی برایمان گفت: «شاهنامه‌خوانی بین زرتشتیان سپیار رواج دارد و بجهه‌های ما از دوره‌ی پیش‌دبستانی شاهنامه‌خوانی را می‌آموزند. جایتان سبز. در جشن سده‌ی امسال دو خواهر شاهنامه‌خوانی کردند؛ یکی شان پیش‌دبستانی بود و دیگری کلاس ششم. این مهارت در کلاس‌های تابستانی، انجمان‌های گوناگون، مهدکودک‌ها و خانه‌های فرهنگ و هنر آموزش داده می‌شود.»

- الفبای ما فارسی است، اما خط ما دین دبیره است. ما بعد از سال اول دبستان که بچه‌ها به حروف فارسی مسلط می‌شوند، در پایه‌ی دوم آموزش خط دین دبیره را شروع می‌کنیم و تا پایه‌ی پنجم بچه‌ها کاملاً آن را می‌آموزند. «گاتا» (سخنان زرتشت) به این خط است.

- در کلاس‌های مخصوص دانشآموزان زرتشتی چه درس‌های آموزش داده می‌شوند؟

- ما یک کلاس اوستا داریم که در آن به دانشآموزان پایه‌های پایین‌تر خواندن و حفظ اوستا را می‌آموزیم. بعد از آن و در پایه‌های بالاتر، آموزش گاتا را داریم. یک کتاب دین آموز هم داریم و یک کتاب هدیه‌های آسمان که مخصوص اقلیت‌های مذهبی است و همه‌ی پایه‌ها، به جز اول، آن را دارند. در مجموع، حدود سه چهار کتاب به آن‌ها تدریس می‌شود.

- درباره‌ی پوشش و حجاب دانشآموزان زرتشتی چه نکته‌ی قابل ذکری دارید؟

س. ۱۶۰ - س. ۱۷۰ - س. ۱۸۰ - س. ۱۹۰ - س. ۲۰۰.

به خشنودی هستی تخش دانای بزرگ.

س. ۲۱۰ - س. ۲۲۰ - س. ۲۳۰ - س. ۲۴۰ - س. ۲۵۰ - س. ۲۶۰ - س. ۲۷۰ - س. ۲۸۰.

آشوبی^(۱) بهترین آست.

س. ۲۹۰ - س. ۳۰۰ - س. ۳۱۰ - س. ۳۲۰ - س. ۳۳۰ - س. ۳۴۰ - س. ۳۵۰ - س. ۳۶۰.

(آشوبی) خوشبختی آست.

س. ۳۷۰ - س. ۳۸۰ - س. ۳۹۰ - س. ۴۰۰ - س. ۴۱۰ - س. ۴۲۰ - س. ۴۳۰ - س. ۴۴۰ - س. ۴۵۰ - س. ۴۶۰ - س. ۴۷۰ - س. ۴۸۰ - س. ۴۹۰ - س. ۵۰۰.

خوشبختی از آن^(۲) کسی آست که خواستار بهترین آشوبی باشد.

۱- (آشوبی) پیروزی از آشنا و راستی در آندیشه و گفتار و یک‌دار است.

۲- (از آن) تبریزی